

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Fier in Leeuwarden

Toezicht Jeugdigen in Jeugdhulp (JIJ)

Rapport Fier

De hulpaanbieder aan het woord

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

We zijn trots op het sterke leefklimaat wat we met elkaar op integrale wijze neerzetten. Op de mentoren die zich dagelijks inzetten op de meest optimale zorg te bieden. Wij zijn trots op hoe we de diagnostiek-dag vormgeven. Zo snel mogelijk bij start van de behandeling waarbij cliënt, ouders/verzorgers, alle behandelaren, systeemcontacten, verwijzer betrokken worden. Ook zijn wij trots op de hulp die wij bieden, die goed aansluit bij de zorgbehoeften van onze cliënten. Hoe we het contact met ouders/verzorgers en verwijzers onderhouden.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

We gaan de pilot draaien; risicotaxatie koppelen aan vrijheidsbevorderende maatregelen waardoor risico's op onveiligheid worden verkleind en vrijheidsbevorderende maatregelen op maat worden toegepast en vastgelegd. Risicotaxatie bij elke client, dit zo nodig na mdo's aanpassen. Wekelijks contact met ouders/verzorgers samen met jeugdige en mentor i.p.v. alleen met mentor, in dossiers beschrijven waarom we beperkende maatregelen opleggen en dit blijven evalueren, bijscholing op maat voor pedagogisch begeleiders.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

Minder incidenten, minder onveilige situaties, vrijheidsbevorderende maatregelen op maat. Z.s.m. naar externe school, dat ouders/verzorgers langer en alleen met hun kind kunnen bellen, meer aandacht voor uitbreiden verantwoordelijkheden, gezamenlijke risicotaxatie doen.

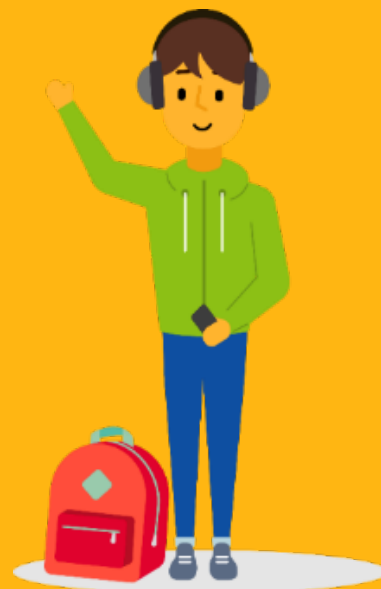
Conclusie van de inspectie

De inspectie heeft een positief beeld gekregen van de hulp die Fier biedt.

Fier zet het perspectief vanuit de jeugdige en diens ouders centraal. De hulp wordt geboden door een breed scala van deskundige hulpverleners met een hoog opleidingsniveau. Bij Fier wordt zowel op medewerkersniveau als op organisatieniveau geleerd en verbeterd.

De grootste verbetermogelijkheid voor Fier ligt op het vlak van repressieve regels en vrijheidsbeperkende maatregelen. Fier mag wettelijk gezien geen vrijheidsbeperkende maatregelen toepassen.

Fier is een pilot gestart waar 'vrijheidsbevorderende maatregelen' gekoppeld worden aan de risicotaxatie van jeugdigen. Deze pilot is goedgekeurd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS).

1 Inleiding

In maart 2024 voerde de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna: Inspectie) toezicht uit bij Fier in Leeuwarden, locatie Asja III.

Aanleiding

De inspectie richt een deel van haar toezicht in 2023 en 2024 op hulp aan jeugdigen met complexe problematiek, die zonder behandeling een gevaar voor zichzelf of hun omgeving vormen. De inspectie kiest voor deze focus vanwege de [af- en ombouw van de JeugdzorgPlus](#). De inspectie wil weten of deze jeugdigen buiten de gesloten jeugdzorg tijdig passende hulp krijgen van voldoende kwaliteit. En, indien de hulp vrijwillig wordt geboden, of dit lukt zonder inzet van vrijheidsbepalende maatregelen. Daarom heeft de inspectie specifiek aandacht of de instelling maatregelen toepast die vrijheidsbepalend zijn, welke maatregelen dit zijn en in welke situaties en om welke reden de instelling inzet hiervan nodig acht.

Doel van het toezicht is in de eerste plaats te bepalen of Fier verantwoorde hulp biedt. Hierover schrijft de inspectie in dit rapport. Daarnaast gebruikt de inspectie de bevindingen van dit toezicht als input voor de beantwoording van de vraag in hoeverre jeugdigen met complexe problematiek (die zonder behandeling een gevaar voor zichzelf of voor anderen vormen en die niet uit zichzelf open staan voor hulp) tijdig passende hulp krijgen.

De inspectie gebruikt de resultaten van dit toezicht – en toezicht bij andere aanbieders die hulp bieden aan jeugdigen met complexe problematiek - in een overstijgende rapportage over de af- en ombouw van de JeugdzorgPlus, die naar verwachting in september 2024 zal verschijnen.

Opzet van het onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van het toetsingskader; Het JIJ-kader. Dit toetsingskader bestaat uit drie thema's: ontwikkelingsgerichte hulp, de deskundige hulpverlener en goed bestuur. De inspectie heeft uit deze thema's verwachtingen geselecteerd voor het toezicht.

Het volledige toetsingskader is te vinden op:

www.igj.nl/publicaties/toetsingskaders/2021/01/05/het-jij-kader.

Beschrijving Fier

Fier is in 1978 gestart als zorgaanbieder en staat ingeschreven bij de KVK onder nummer 41000503.

Fier richt haar zorgaanbod op het helpen van slachtoffers van geweld. Zij heeft daarvoor groepen voor jonge moeders met kinderen, jeugdigen en volwassenen met een complex trauma, slachtoffers van misbruik, geweld of bedreiging, eer gerelateerd geweld, seksuele uitbuiting, (buitenlandse) mensenhandel en huiselijk geweld.

De organisatie Fier bestaat uit verschillende onderdelen, op de website staat:

- een kennis- en innovatiecentrum;
- een afdeling beschermde opvang en behandeling in Rotterdam-Rijnmond;
- een afdeling beschermde opvang en behandeling in Noord-Nederland;
- een afdeling psychotraumacentrum en KJTC in Rotterdam-Rijnmond;
- een afdeling psychotraumacentrum in Noord-Nederland.

Daarnaast zijn er nog zorginhoudelijke en organisatorische ondersteunende afdelingen.

Fier werkt volgens het High Intensive Care, High Safety & Intensive Education concept. Daarbinnen heeft Fier (hoog) specialistische behandelgroepen, klinische groepen, beschermd Wonen en crisisopvang (vrouwenopvang). Onder de afdeling beschermde opvang en behandeling valt (crisis)opvang, behandelgroepen 18min, behandelgroepen 18plus, gezinsbehandeling en moeder en kind groepen.

Het bezoek van de inspectie richtte zich op Asja III in Leeuwarden, een behandelgroep voor 18min. Asja III is een behandelgroep voor slachtoffers van seksuele uitbuiting of dreiging daarvan. Tijdens het bezoek verbleven zeven meiden in de leeftijd van twaalf tot zestien jaar bij Asja III. De hulp voor deze jeugdigen wordt bekostigd op basis van de Jeugdwet. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft met Fier afspraken gemaakt binnen het Landelijk Transitiearrangement (LTA), zodat het uitzonderlijke hulpaanbod van Fier geborgd is in Nederland.

Bij Asja III werken zes pedagogisch begeleiders en twee stagiaires. De pedagogisch begeleiders zijn allemaal geregistreerd bij Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ). Een teamleider stuurt hen op organisatorisch vlak aan en zij worden door zowel de teamleider als de regiebehandelaar op inhoudelijk vlak ondersteund. De teamleider en de regiebehandelaar worden op hun beurt aangestuurd door respectievelijk de directeur residentieel en Hoofd Behandeling Residentieel Noord Nederland. De directeur residentieel heeft een span of control van ongeveer twaalf teamleiders. De bestuurder stuurt de directie aan, die bestaat uit vijf directeuren.

2 Conclusie

In dit hoofdstuk geeft de inspectie haar conclusies weer. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe het vervolg van het toezicht eruit zal zien.

Analyse

De inspectie heeft een positief beeld gekregen van de hulp die Fier biedt aan slachtoffers van geweld.

Fier zet het perspectief van de jeugdige en diens ouders centraal. Zo neemt Fier de jeugdigen en ouders zichtbaar mee in besluiten over het hulpverleningstraject en komt de (passende) hulp doorgaans vlot op gang. Een mooi voorbeeld hiervan is de diagnostische intake, de diagnose dag, die binnen een maand plaatsvindt en de basis vormt voor de verdere behandeling binnen Fier.

Fier beschikt over een breed scala aan deskundige hulpverleners, die vanuit een heldere structuur planmatig werken. Ook hebben zij de risico's van jeugdigen met betrekking tot (de kans op) (seksuele) uitbuiting goed in beeld en acteren hierop.

De medewerkers hebben een hoog opleidingsniveau en staan geregistreerd bij SKJ. Medewerkers met zorg-gerelateerde taken reflecteren structureel met elkaar en hebben intervisie. Ook op organisatieniveau leert Fier van bijvoorbeeld incidentenanalyses, audits (intern en extern). Een mooi voorbeeld hiervan is dat Fier reeds verbetermaatregelen aan het treffen was op twee verbeterpunten die de inspectie heeft geconstateerd (het breed inventariseren van risico's en een scholingsplan voor de medewerkers). Daarnaast heeft Fier de in- en tegenspraak goed georganiseerd.

Verbetermogelijkheden voor Fier liggen nu met name op het vlak van repressieve (generieke) regels en (toepassen van) vrijheidsbeperkende maatregelen. Zo mag elke jeugdige maximaal drie keer bellen in de week in de aanwezigheid van begeleiders en zijn er afspraken over gepaste kleding, bijvoorbeeld over wat je niet mag dragen als je naar school gaat. Daarnaast mogen jeugdigen niet gelijk na opname op verlof en moeten ze bij de start van hulpverlening hun telefoon, identiteitskaart en bankpas inleveren.

Hoewel de bestuurder de intentie voor het toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen bij de jeugdigen die bij Fier hulp ontvangen kan uitleggen, mogen bij Fier dergelijke vrijheidsbeperkende maatregelen niet worden toegepast. Er is er geen juridisch kader waarbinnen dit is toegestaan; de rechtsbescherming van jongeren is onvoldoende geborgd¹.

¹ Zie voor een nadere toelichting over dit onderwerp: [Zorgen over jongeren met een complexe hulpvraag buiten de gesloten jeugdhulp | Rapport | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

Fier kan zich laten registreren als JeugdzorgPlus instelling, Wet Zorg en Dwang locatie of als Wet verplichte GGZ locatie. Alleen dan is het toegestaan om onder bepaalde voorwaarden en met de juiste waarborgen voor de jeugdigen vrijheidsbeperking toe te passen.

Daarbij past Fier momenteel de vrijheidsbeperkende maatregelen op generieke wijze toe. Ook na een eventuele registratie als JeugdzorgPlus-, WZD- of Wvgzz-locatie mogen vrijheidsbeperkende maatregelen alleen op maat worden ingezet en dient per jeugdige door de juiste functionarissen te worden afgewogen en geëvalueerd in hoeverre een vrijheidsbeperkende maatregel passend is en of er geen voorliggende alternatieven zijn.

Tenslotte verwacht de inspectie dat Fier jeugdigen en ouders actief en eenduidig laat weten dat zij, wanneer zij een klacht hebben over de hulp, zich zonder doorlopen van de voorgestelde stappen in de klachtenregeling, rechtstreeks kunnen wenden tot een onafhankelijke klachtencommissie.

De inspectie constateerde op de volgende normen alleen positieve punten:

- Norm 1.1: Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners.
- Norm 1.2: Jeugdigen en ouders hebben, waar mogelijk, regie over hun leven en welbevinden.
- Norm 1.3: Jeugdigen en ouders worden met respect behandeld en ervaren begrip, vertrouwen en veiligheid.
- Norm 1.4: Jeugdigen worden ondersteund om hun sociale netwerk in stand te houden of uit te breiden.
- Norm 2.2: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders.
- Norm 2.3: Hulpverleners handelen methodisch en ontwikkelingsgericht.
- Norm 3.3: De bestuurder verbetert, in een lerend werkklimaat, continu zijn prestaties en de resultaten van de hulp.

Verbetering is nodig op de volgende normen:

- Norm 1.5: De hulp aan jeugdigen en ouders draagt bij aan een gezonde ontwikkeling in een zo thuis mogelijke omgeving.

De aanbieder heeft laten weten te gaan starten met een pilot waarbij vrijheidsbevorderende maatregelen (door Fier gekozen term), zoals een beperking van de bewegingsvrijheid en een telefoon en mediabeperking, gekoppeld worden aan de risicotaxatie van de jeugdige. Deze pilot is goedgekeurd door het ministerie van VWS.

Het doel van deze pilot is volgens Fier dat de ingezette vrijheidsbevorderende maatregelen risico's op onveiligheid verkleinen. De aanbieder geeft aan de vrijheidsbevorderende maatregelen op maat te willen inzetten. Zij wil de vrijheidsbevorderende maatregelen verantwoorden in de dossiers en aan de betreffende jeugdigen en ouders. Tenslotte blijft de aanbieder de vrijheidsbevorderende maatregelen, wanneer ingezet, evalueren.

De inspectie acht Fier in staat om verantwoorde hulp te bieden en vertrouwt erop dat Fier de door de instelling zelf aangegeven concrete verbetermaatregelen treft.

Vervolg

De inspectie acht de aanbieder in staat om verantwoorde hulp te bieden en vertrouwt erop dat Fier concrete verbetermaatregelen doorvoert om aan alle normen te voldoen en blijft ontwikkelingen volgen.

De inspectie gaat bij de beoordeling van toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen door Fier uit van de voorwaarden die VWS hieraan stelt in het kader van de pilot 'vrijheidsbevorderende maatregelen'.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het toezicht gepresenteerd, zoals de inspectie deze aantrof op het moment van toezicht. De inspectie geeft per norm aan wat haar oordeel is. De inspectie beoordeelt de normen op een vierpuntschaal:

- *De aanbieder voldoet aan de norm. De inspectie constateert op deze norm alleen positieve punten.*
- *De aanbieder voldoet grotendeels aan de norm. De inspectie constateert op deze norm veelal positieve punten, verbetering is op punten mogelijk.*
- *De aanbieder voldoet grotendeels niet aan de norm. De inspectie constateert op deze norm overwegend negatieve punten, verbetering is noodzakelijk.*
- *De aanbieder voldoet niet aan de norm. De inspectie constateert op deze norm nauwelijks tot geen positieve punten, verbetering is zeer noodzakelijk.*
- *De inspectie heeft deze norm niet beoordeeld.*

Thema 1: Ontwikkelingsgerichte hulp

In dit thema kijkt de inspectie naar in hoeverre de hulp gericht is op de ontwikkeling van de jeugdige en diens gezin.

In onderstaand figuur ziet u wat de oordelen zijn van de inspectie op de normen die vallen onder dit thema.

Beeld

Eigen regie

Respect

**Sociaal
netwerk**

**Gezonde
ontwikkeling**

Hieronder leest u per norm een toelichting op het oordeel van de inspectie.

Norm 1.1		Oordeel
	Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners.	

Verwijzers melden jeugdigen aan via een aanmeldformulier dat op de website van Fier staat. In het aanmeldformulier worden persoonsgegevens, de reden van aanmelding, de hulpverleningsgeschiedenis en een eerste oriëntatie op de hulpvraag gevraagd. De afdeling 'aanmelding' vraagt vervolgens om aanvullende en ondersteunende documentatie. Deze afdeling verzamelt alle relevante informatie en vat deze samen in een aanmeldverslag. Pedagogisch begeleiders vertellen dat verwijzers niet altijd voldoende informatie over de hulpverleningsgeschiedenis aanleveren.

De directeur residentieel en het hoofd behandeling residentieel bepalen samen aan de hand van de aangeleverde informatie of een plaatsing passend is. Zij voeren de triage uit en verwijzen naar een passende groep. Volgens de behandelaren is het passend dat de directie dit doet, omdat zij goed zicht hebben op de situatie op de groepen, zowel organisatorisch als zorginhoudelijk.

Wanneer is besloten dat de plaatsing passend is, organiseert de afdeling Advies en Aanmelding een screeningsgesprek waar de jeugdige, ouders, verwijzers en eventueel andere betrokken hulpverleners voor worden uitgenodigd. In dit gesprek vragen de behandelaar en de teamleider expliciet naar de motivatie van de jeugdige voor een plaatsing en bespreekt zij risico's op seksueel vlak. De pedagogisch begeleiders vertellen dat ze ernaar streven dat degene die mentor van de jeugdige wordt ook aanwezig is bij het intakegesprek.

Na het screeningsgesprek beslist de jeugdige samen met de ouders, verwijzers en hulpverleners van Fier of ze opgenomen wordt voor een behandeling. De jeugdige start de behandeling met een standaardplan voor de eerste vier weken. In dit plan staat stabiliseren centraal, zo vertellen pedagogisch begeleiders en de behandelaren. Er staan doelen in als 'tot rust komen' en 'elkaar leren kennen'.

De pedagogisch begeleiders en de behandelaren vertellen ook dat er in de plannen ruimte is voor 'integratiedoelen', deze doelen zijn gericht op de jeugdige en worden met de jeugdige samen opgesteld. De jeugdigen vinden het prettig dat zij de ruimte krijgen om te 'landen' en te wennen aan de locatie en de andere jeugdigen op de groep, zo vertellen zij.

Iedere jeugdige wordt gekoppeld aan een mentor. De mentor voert iedere week een gesprek met de jeugdige over hoe het met de jeugdige gaat en over de voortgang op de doelen van de jeugdige. Daarnaast heeft de mentor wekelijks contact met de ouders van de jeugdige en bespreekt met hen de voortgang en maakt afspraken over bijvoorbeeld verlof. Eens per maand heeft de mentor contact met de verwijzer over de voortgang van de jeugdige.

De ouder geeft aan dat de hulpverleners van Fier een goed beeld hebben van de jeugdige. Het beeld wat de ouder zelf heeft komt overeen met het beeld van de hulpverleners. Dit vond de ouder vrij vlot, omdat de jeugdige pas kort bij Fier verblijft.

Daarnaast wordt informatie verkregen door middel van een diagnostische intake aan de hand van onder andere een verklarende analyse. Binnen een maand, maar soms iets langer (altijd binnen twee maanden) organiseert de behandelaar een diagnosedag waar, naast de jeugdige, ook ouders en zo mogelijk de systeemtherapeut voor worden uitgenodigd. Op deze dag voert met name de gedragswetenschapper gesprekken met de jeugdige en ouders en neemt testen af waaruit een beschrijvende diagnose volgt. Deze beschrijvende diagnose vat de gedragswetenschapper samen in een diagnosebrief die ze met alle betrokkenen bespreekt. Deze brief vormt de basis voor het tweede behandelplan die de pedagogisch begeleiders samen met de jeugdige schrijft.

Norm 1.2		Oordeel
	Jeugdigen en ouders hebben, waar mogelijk, regie over hun leven en welbevinden.	

De diagnosebrief (zie norm 1.1) die de basis vormt voor de verdere behandeling bij Fier, stellen hulpverleners op, op basis van testen en gesprekken met jeugdigen en ouders. Ook de uitkomsten worden door de hulpverleners met de jeugdigen en ouders besproken. De ouder geeft aan dat dit een proces is wat samen met de jeugdige en hulpverleners doorlopen is en de ouder voelde zich dan ook echt gehoord.

De pedagogisch begeleiders vertellen dat zij in samenspraak met de jeugdige doelen bepalen waar de jeugdige aan wil werken. Dit is onderwerp van gesprek in de wekelijkse mentorgesprekken met de jeugdige. De jeugdige mag dan, wanneer het passend is voor de jeugdige en zij dat wil, in de tweewekelijkse multidisciplinaire overleggen (MDO) haar plan toelichten. Dit bespreekt de jeugdige dan eerst voor met de mentor. Bij het MDO zijn de groepsbehandelaars, teamleider, regiebehandelaar en systeemtherapeut aanwezig.

De ouder geeft aan dat hij wekelijks telefonisch met de mentor spreekt. Tijdens deze gesprekken vraagt de mentor expliciet hoe ouders over de behandeling van hun kind denken. Jeugdigen vertellen dat zij niet aanwezig zijn tijdens deze gesprekken, maar dat zij dit ook niet nodig vinden.

Wanneer er belangrijke dingen aan ouders verteld moeten worden, dan krijgen zij de kans om dit eerst zelf te doen. Een jeugdige vertelt dat zij dit eerst wel moeilijk vond, maar ervaart dat medewerkers haar hier goed bij helpen.

Norm 1.3		Oordeel
	Jeugdigen en ouders worden met respect behandeld en ervaren begrip, vertrouwen en veiligheid.	

Jeugdigen vertellen dat zij zich welkom voelen bij Fier. Zij krijgen voldoende tijd om hun plekje te vinden. Ook communiceren hulpverleners goed met ze, zij voelen zich niet geforceerd om dingen te doen die zij zelf niet willen. Kortom: je mag jezelf zijn, volgens de jeugdigen.

Ook de ouder vindt het prettig om met de pedagogisch begeleiders om te gaan. Wanneer hij met de mentor spreekt geeft deze continu de mening van de mentor weer en ook de mening van de jeugdige daarbij. Hij heeft het gevoel dat de pedagogisch begeleiders goed naar de jeugdige luisteren. Daarnaast geeft de ouder aan zich gerespecteerd te voelen, zo is hij na een incident van de jeugdige gebeld met de vraag hoe het met hem gaat.

Voor alle jeugdigen geldt dat zij drie keer in de week op vaste dagen en tijden met ouders of anderen uit hun netwerk mogen bellen. Daar zijn altijd pedagogisch begeleiders bij aanwezig, zo vertellen de pedagogisch begeleiders en de jeugdigen. Jeugdigen ervaren de aanwezigheid van de pedagogisch begeleiders niet als vrijheidsbeperkend, maar als helpend.

Norm 1.4		Oordeel
	Jeugdigen worden ondersteund om hun sociale netwerk in stand te houden of uit te breiden.	

De pedagogisch begeleiders geven aan dat zij met behulp van de jeugdige en ouders een overzicht maken van het netwerk van de jeugdige. Niet alle contacten in het netwerk zijn negatief, sommige contacten kunnen ook juist positief zijn. De jeugdigen vertellen dat zij bij het opstellen van een overzicht van wie zij kunnen bellen, met begeleiders kijken naar personen naast hun ouders die een positieve helpende invloed op de jeugdige hebben. De ouder geeft aan dat het voor zijn dochter niet de bedoeling is dat zij haar gehele sociale netwerk in stand houdt. Zij mag nog bellen met één vriendinnetje uit haar netwerk. Deze ouder vindt het jammer dat wanneer zijn dochter dit vriendinnetje wil bellen, zij hiervoor een belbeurt met ouders moet opofferen. Daarnaast is de jeugdige bezig om haar verlov met ouders op te bouwen, de ouder heeft zelf een verlovplan opgesteld en dit besproken met de mentor.

De behandelaren geven aan dat wanneer jeugdigen een klein netwerk hebben, zij ook gebruik kunnen maken van 'het maatjesproject' of 'Big sister project'. Bij beide projecten hebben de jeugdigen contact met vrijwilligers met wie ze leuke activiteiten kunnen ondernemen of met wie zij gewoon een kopje koffie kunnen drinken.

Om het 'normale leven' in stand te houden wordt er van de jeugdigen verwacht dat zij sporten of een andere vrijetijdsbesteding vinden buiten de locatie van Fier. De behandelaren vertellen dat jeugdigen hierbij ondersteuning krijgen van de pedagogisch begeleiders. Zij gaan mee naar proeflessen en kunnen de jeugdigen halen en brengen. Hoe verder de jeugdigen komen in hun behandeling, hoe meer van hen verwacht wordt om zelfstandig te gaan doen, zo vertellen de pedagogisch begeleiders.

De jeugdigen met wie de inspectie sprak gaan intern in het gebouw van Fier naar school. Daarnaast volgen zij soms praktijkvakken op een externe school. Ze kunnen bij Fier hun examen doen, maar dit kan soms ook op de school van herkomst.

Norm 1.5		Oordeel
	De hulp aan jeugdigen en ouders draagt bij aan een gezonde ontwikkeling in een zo thuis mogelijke omgeving.	

Asja III is gevestigd in een groot gebouw wat voorheen een politiebureau was. In dit gebouw bevinden zich meerdere behandelgroepen van Fier en de kantoren van de staf en ondersteunende diensten. Om het gebouw heen is ruimte om te wandelen en om te sporten.

Asja III is een verzorgde en schone locatie. Je komt binnen in een grote lange gang van waaruit je de slaapkamers, badkamer, kantoor van de pedagogisch begeleiders en de gezamenlijke leefruimte kunt bereiken. Iedere jeugdige heeft een eigen kamer, deze is sober maar netjes ingericht. Jeugdigen mogen hun kamer zelf versieren met eigen foto's en posters. De badkamer bestaat uit drie toilet- en douchegedeeltes, ieder gedeelte is gekoppeld aan drie jeugdigen. De gezamenlijke leefruimte is een grote ruimte met een ruime bank, grote eettafel en een keukengedeelte.

Tenslotte zijn er twee kantoren voor de pedagogisch begeleiders, waarvan één kantoor ook gebruikt wordt om met jeugdigen even apart te gaan zitten voor bijvoorbeeld een mentorgesprek of een film te kijken. De ouder vertelt dat de inrichting wat 'bedrijfsmatig' aanvoelt, wat volgens hem te maken heeft met het gebouw. Hij zou de inrichting wat 'warmer' willen maken.

Op de gang, naast het kantoor, hangen vier grote posters met de afspraken van Asja III. Hierop staan afspraken beschreven over: bedtijden, dagelijkse routine, taken en wasdagen, bellen en telefoonvrijheden, roken, televisie en YouTube, slaapkamers, foto's en privacy, eten, kleding, algemene afspraken en overige afspraken. In de afspraken staan zowel omgangsvormen met elkaar als praktische afspraken beschreven. Zo moeten jeugdigen hun telefoon inleveren voor het naar bed gaan, zijn er afspraken over welke kleding je (wanneer) wel en niet mag dragen en mogen jeugdigen drie keer roken op een dag.

Daarnaast geven pedagogisch begeleiders en behandelaren aan dat jeugdigen na de start van hun behandeling nooit meteen op verlof mogen en dat zij hun telefoon moeten inleveren, dit is over het algemeen een voorwaarde voor opname. Zij leggen de jeugdigen en ouders uit waarom de jeugdigen hun telefoon moeten inleveren en jeugdigen en ouders gaan ermee akkoord. De behandelaren vertelden erbij dat de keuze van de jeugdigen om opgenomen te worden niet geheel vrijwillig is wanneer jeugdigen weinig andere alternatieven hebben om elders geholpen te worden.

De bestuurder noemt het inperken van verlof en het innemen van de telefoon geen vrijheidsbeperkende maatregelen, maar juist vrijheid bevorderende maatregelen. Gezien de doelgroep van Fier (jeugdigen die seksueel uitgebuit zijn of dreigen uitgebuit te worden), is het volgens haar goed dat jeugdigen los (kunnen) komen van hun giftige omgeving. De vrijheid bevorderende maatregelen helpen hierbij, zo geeft de bestuurder aan. *'Immers, als je telefoon bijvoorbeeld een rechtstreekse verbinding is met diegene die je gebruikt, misbruikt, uitbuit en mishandelt dan ontstaat er 'ruimte' en 'vrijheid' als de dwingende controle en de bedreigingen wegvallen'.*

De teamleider geeft aan dat wanneer de vrijheidsbeperkende maatregelen worden genomen, de randvoorwaarden hiervoor goed moeten zijn. Zo moeten pedagogisch begeleiders goed uitleggen aan de jeugdigen waarom vrijheidsbeperkende maatregelen genomen worden. Daarnaast geeft zij aan dat er bij Asja III een beweging gaande is onder de pedagogisch begeleiders van repressie naar openheid. Zo mogen jeugdigen op verlof wanneer hun persoonlijke situatie, die van ouders en hun ontwikkeling dat toelaat. De systeemtherapeut denkt hierover mee. Bovenstaande heeft de inspectie ook terug gehoord van de ouder waarmee ze hebben gesproken. Ook pedagogisch begeleiders geven aan dat zij tijdens evaluaties, ook in de eerste vier weken, steeds meer aandacht hebben voor het op maat maken van de maatregelen.

Jeugdigen vertellen dat ze bij opname allemaal hun telefoon, identiteitskaart en bankpas moeten inleveren. Het verschilt per jeugdige wanneer je de spullen weer terugkrijgt, dit moet je verdienen door vertrouwen op te bouwen. De jeugdigen zeggen dat zij sommige vrijheidsbeperkende maatregelen wel snappen. Zo vertellen zij dat het opbouwen van verlof wel passend is en dat te veel vrijheid in één keer ook niet goed is.

De jeugdigen geven aan dat pedagogisch begeleiders ook vrijheidsbeperkende maatregelen eerder kunnen loslaten, bijvoorbeeld als in de gesprekken met de mentor blijkt dat het goed gaat. Zij vertellen ook dat zij het beloningssysteem met stickers, een welterusten-schriftje, leuk vinden. Na eenentwintig beloningen mag een jeugdige een cadeautje uitzoeken. Ook zijn er groepscomplimenten; bij vijftien groepscomplimenten gaan ze met de groep naar een vakantiehuisje. Deze groepscomplimenten worden in het zicht van de jeugdigen bijgehouden.

Andere vrijheidsbeperkende maatregelen, zoals maar drie keer bellen in de week, bedtijden en rookafspraken vinden ze niet logisch. Jeugdigen kunnen dit aangeven in huiskamervergaderingen, waar ze spreken over de regels en andere zaken met de pedagogische begeleiders.

Verbeterpunt

De inspectie constateert dat Fier geen JeugdzorgPlus instelling is of staat geregistreerd in het openbaar locatieregister als Wet verplichte ggz (Wvvggz) of Wet zorg en dwang (Wzd) locatie. Het is daarom wettelijk niet toegestaan voor Fier om vrijheidsbeperkende maatregelen te nemen. Daarbij ziet de inspectie in de dossiers ook niet terug dat zij zoeken naar alternatieve maatregelen/oplossingen, dat zij individuele afwegingen maken die leiden tot een vrijheidsbeperkende maatregel en dat zij vrijheidsbeperkende maatregelen expliciet evalueren.

Thema 2: De kundige hulpverlener

In dit thema kijkt de inspectie naar in hoeverre de hulpverleners in staat zijn om met voldoende actuele en passende kennis en kunde te handelen en in hoeverre hulpverleners met anderen samenwerken waar dat nodig is.

In onderstaand figuur ziet u wat de oordelen zijn van de inspectie op de normen die vallen onder dit thema.

Hieronder leest u per norm een toelichting op het oordeel van de inspectie.

Norm 2.1	Oordeel
 Hulpverleners maken professionele afwegingen over de veiligheid van jeugdigen.	Green

In de dossiers van de jeugdigen ziet de inspectie dat de plannen gericht zijn op de veiligheid van de jeugdigen. Zo staat in het aanmeldformulier en aanmeldverslag duidelijk beschreven wat de aanleiding is voor de plaatsing bij Fier. Bij Asja III gaat het vaak om (risico tot) seksuele uitbuiting. De risico's hieromtrent staan goed beschreven en de behandeling die geboden wordt is gericht op het wegnemen van deze risico's. Daarnaast beschrijven alle hulpverleners die betrokken zijn bij de diagnostiek mogelijke risico's die zij tegenkomen in de diagnostische intake, zo vertellen de behandelaren.

De ouder vertelt dat pedagogisch begeleiders gefocust zijn op de risico's die spelen bij de jeugdigen en daar direct op acteren. De pedagogische begeleiders vertellen dat zij werken met onder andere signaleringsplannen, die zij samen met de jeugdigen opstellen. De inspectie zag hier een voorbeeld van.

Niet alle middelen vindt Fier geoorloofd om risico's weg te nemen. Zo hoorde de inspectie dat in een casus een enkelband is voorgesteld door een reclasseringsambtenaar, maar dat de regiebehandelaar van Fier hier niet mee akkoord ging, omdat dit niet in de visie van Fier past.

Alle hulpverleners zijn op de hoogte van de meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Zij volgen hiervoor een digitale module, zo vertellen de behandelaars. De pedagogisch begeleiders geven aan dat de meldcode die zij gebruiken op maat is gemaakt voor Fier.

Aandachtspunt

In de dossiers mist de inspectie dat de individuele risico's van jeugdigen breed en op gestandaardiseerde wijze geïnventariseerd en getaxeerd worden. De behandelaars geven aan dat een risicotaxatie formulier in de maak is, de inspectie heeft dit formulier ook gezien. Echter, ten tijde van het bezoek moest de werkwijze met het risicotaxatie formulier nog geïmplementeerd worden.

Norm 2.2		Oordeel
	Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders.	

De pedagogische hulpverleners en behandelaars geven aan dat voor jeugdigen in de eerste maand van hun verblijf een diagnosedag wordt georganiseerd. Op deze dag gaan jeugdigen samen met ouders, de systeemtherapeut, de gedragswetenschapper en de regiebehandelaar op zoek naar passende diagnostiek. Deze dag levert een diagnosebrief op waarin beschrijvende diagnostiek en een behandeladvies staat opgenomen. Deze brief bespreekt de gedragswetenschapper met de jeugdigen, ouders en verwijzers. Jeugdigen herkennen zich in het beeld van de diagnosebrief, zo geven zij aan.

De diagnosebrief biedt de basis voor het vervolg van de behandeling. De pedagogisch begeleiders geven aan dat er een breed assortiment is aan therapieën en behandelingen. Zo heeft Fier de beschikking over een apart team dat Intensieve Trauma Behandeling (ITB) biedt. Daarnaast biedt Fier: Eye Movement Desensitization Reprocessing (EMDR), sport en bewegen, exposuretherapie, vaktherapie (beeldend, drama en psychomotorische therapie), Competitive Memory Training (COMET), Emotie Regulatie Training (ERT), rouwverwerking, Inzicht Gevende Therapieën (IZG), systeemtherapie en groepstherapieën. Volgens de pedagogische begeleiders zijn er niet of nauwelijks wachtlijsten voor bovenstaande behandelingen.

Naast bovenstaande aanbod gaat Fier in samenwerking met Verslavingszorg Noord Nederland binnenkort starten met een groep voor jeugdigen met verslavingsproblematiek.

De ouder en de jeugdigen geven aan dat zij vinden dat de hulp bij hun zorgbehoefte aansluit.

Hulpverleners handelen methodisch en ontwikkelingsgericht.

Zoals bij norm 1.1 beschreven staat ontvangen jeugdigen bij start van hun verblijf bij Fier een standaard behandelplan waarin stabiliseren centraal staat. Met doelen als 'tot rust komen' en 'elkaar leren kennen'. Naast de standaarddoelen is er ook plaats voor 'integratiedoelen', deze doelen zijn gericht op de jeugdige en worden met hen opgesteld.

Binnen een maand volgt dan een diagnosedag (zie norm 1.1 en 2.2), wat een diagnosebrief oplevert met beschrijvende diagnostiek en een behandeladvies. De diagnosebrief is de basis voor het behandelplan. De diagnosedag en de totstandkoming van de diagnosebrief gaat geheel in samenwerking met de jeugdige, ouders en verwijzer. Bovenstaande zag de inspectie ook terug in de dossiers.

In het behandelplan staan kleine concrete doelen voor de jeugdigen beschreven. Jeugdigen en mentoren bedenken deze samen, zo vertellen jeugdigen, pedagogisch begeleiders en behandelaren. De voortgang op de doelen bespreken de jeugdigen met ondersteuning van hun mentor in het tweewekelijkse multidisciplinaire overleg (MDO). Bij dit overleg zijn pedagogische begeleiders, teamleider, regiebehandelaar, systeemtherapeut en de gedragswetenschapper aanwezig. Ook kunnen zij, vertellen de behandelaren, in het MDO-voorstellen doen voor het vergroten van hun vrijheden.

De mentor voert wekelijks gesprekken met de jeugdige over de voortgang op de doelen uit het behandelplan. Wanneer de jeugdige doelen behaald heeft, formuleert de jeugdige met de mentor nieuwe doelen. Daarnaast worden de behandelplannen drie-maandelijks geëvalueerd met de jeugdige, ouders, verwijzers, mentor, regiebehandelaar, gedragswetenschapper, systeemtherapeut en teamleider. Wanneer een evaluatie eerder nodig is, organiseren de regiebehandelaar en de mentor een zorgoverleg. Dit kan bijvoorbeeld zijn wanneer de onderlinge samenwerking met jeugdige of ouders niet naar wens verloopt.

Thema 3: Goed bestuur

In dit thema kijkt de inspectie naar in hoeverre de organisatie op een goede wijze wordt bestuurd en een lerende organisatie is die zich voortdurend verbetert.

In onderstaand figuur ziet u direct wat de oordelen zijn van de inspectie op de normen die vallen onder dit thema.

In onderstaande tabel leest u per norm een toelichting op het oordeel van de inspectie.

Norm 3.2	Oordeel
De bestuurder richt de organisatie zodanig in dat deze redelijkerwijs leidt tot verantwoorde hulp.	

Bij Asja III hebben de pedagogisch begeleiders allemaal een zorg gerelateerde opleiding op hbo-niveau afgerond en hebben zij allemaal een registratie bij Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ). Het team is al langere tijd bij elkaar en weet wat er van hen verwacht wordt, zo vertelt de teamleider. De teamleider zelf heeft ook een zorg-gerelateerde opleiding afgerond. De betrokken regiebehandelaar is een GZ-psycholoog/psychotherapeut en staat geregistreerd in het BIG-register.

Fier werkt zo veel mogelijk met medewerkers die zij vast in dienst hebben vertelt de teamleider. Fier beschikt over een eigen invalpool, waar zij zich als eerste op beroepen. Bij uitzondering doen zij een beroep op medewerkers vanuit een uitzendbureau. Bijvoorbeeld als jeugdigen één-op-één begeleiding nodig hebben. Zij hebben dan één vast uitzendbureau waar ze mee samenwerken. De HR-afdeling van Fier checkt zelf de verklaring omtrent gedrag (VOG) en diploma's van de uitzendkrachten die worden ingezet. De VOG's van vaste medewerkers van Fier, die de inspectie heeft gecontroleerd, waren allemaal passend en tijdig aangevraagd.

De teamleider vertelt dat zij samen met haar team, eens in de zes weken, teaminterviews volgt. Deze interviews draagt bij aan een beter leefklimaat voor de jeugdigen en aan meer begrip voor elkaars werk en privé situatie. Daarnaast volgt de teamleider zes wekelijkse interviews met andere teamleiders.

Naast dat Fier samenwerkt met regionale en landelijke ketenpartners op verschillende gebieden, zo vertelde de bestuurder, heeft Fier ook een kennis- en innovatiecentrum. Dit centrum is gericht op het verminderen van geweld in Nederland. Zo organiseren zij bijvoorbeeld een chatfunctie waar je met medewerkers van Fier kan chatten over geweld wat je meemaakt of meegemaakt hebt.

Aandachtspunt

De bestuurder en de kwaliteitsfunctionaris vertellen dat ze bezig zijn met een nieuw intern scholingsplan. Zij geven aan dat scholing het afgelopen jaar het 'ondergeschoven kindje' is geweest en dat het huidige scholingsplan verouderd is. De pedagogisch begeleiders geven aan dat zij behoefte hebben aan herhaling van sommige trainingen/cursussen. Ook weten zij niet welke scholingen verplicht zijn en of zij bijvoorbeeld scholing in de 'eigen tijd' moeten volgen. Zij vinden dat er meer geïnvesteerd mag worden in de scholing van medewerkers.

De Fier academie is momenteel aan het inventariseren welke trainingen er zijn en welke medewerkers, welke trainingen hebben gevolgd. Op basis van deze inventarisatie schrijft de Fier academie een nieuw opleidingsplan. De bestuurder stelt dat leren in de praktijk hierin centraal zal staan, wat tegemoetkomt aan de wens van de pedagogisch begeleiders.

Norm 3.3		Oordeel
	De bestuurder verbetert, in een lerend werkklimaat, continu zijn prestaties en de resultaten van de hulp.	

De pedagogisch begeleiders, teamleider, directeur residentieel en de bestuurder spreken van een open en veilig werkklimaat. Medewerkers voelen zich veilig genoeg om elkaar aan te spreken. Zij ondersteunen dat met het noemen van relevante voorbeelden.

Pedagogisch begeleiders vertellen dat er naast een open en veilig klimaat ook een lerende houding is van medewerkers. Zelf reflecteren zij doorlopend met elkaar; tijdens werkzaamheden, werkbegeleiding, teamvergaderingen en intervisie.

De kwaliteitsfunctionaris heeft aan de inspectie het kwaliteits- en veiligheidsmanagementsysteem uitgelegd. Hierin staat een cyclus beschreven waarbij input vanuit verschillende processen, onderzoeken, cliënten, medewerkers en beleid leidt tot werkplannen die op hun beurt weer leiden tot (nieuwe) ambities en beleid.

Fier is HKZ-gecertificeerd. Onlangs heeft zij een periodieke keuring gehad, waaruit alleen kleine verbeterpunten volgden, zo vertelt de bestuurder. Daarnaast organiseert de kwaliteitsmedewerker, zo geven de kwaliteitsmedewerker en de bestuurder aan, meerdere interne audits en één externe audit per jaar. Zo is er afgelopen jaar een interne audit gedaan op dossiervoering, waaruit kritische punten volgden. Ook worden er cliënttevredenheidsonderzoeken, leef- en leerklimaatonderzoeken en werkklimaatonderzoeken uitgevoerd binnen Fier.

Pedagogisch begeleiders registreren incidenten die in de dagelijkse praktijk plaatsvinden. De kwaliteitsmedewerker heeft hiervan een overzicht laten zien aan de inspectie. Hierop was goed zichtbaar dat medewerkers incidenten zorgvuldig registreren. Daarbij kon de kwaliteitsmedewerker uitleggen hoe de incidentregistraties leidden tot verbeteringen in de organisatie. Zij geeft aan dat van teamleiders verwacht wordt om verbetermaatregelen toe te lichten in de teams.

De in- en tegenspraak heeft Fier georganiseerd op verschillende fronten. Om haar tegenspraak te organiseren spreekt de bestuurder in het land met verschillende organen, zoals het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), Jeugdzorg Nederland en andere brancheorganisaties. Daarnaast is er een Raad van Toezicht die de bestuurder controleert.

De inspraak is op verschillende niveaus georganiseerd. Zo hebben jeugdigen inspraak op het reilen en zeilen van de groep tijdens de wekelijkse huiskamervergaderingen. Daarnaast kunnen zij (anoniem) signaalkaarten inleveren, waarop zij kunnen aangeven bepaalde veranderingen te willen. Tenslotte is er een cliëntenraad.

Ook pedagogisch begeleiders en behandelaren kunnen gebruik maken van de hierboven genoemde signaalkaarten en zij kunnen zitting nemen in de ondernemingsraad (OR). De signaalkaarten worden gedeeld met de directie en staan beschreven in de eerdergenoemde leercyclus.

Norm 3.4		Oordeel
	De bestuurder biedt jeugdigen en hun ouders de mogelijkheid voor hun individuele belangen op te komen.	

De jeugdigen en ouders worden bij de intake geïnformeerd over de betrokken onafhankelijke vertrouwenspersoon en over hoe zij een klacht kunnen indienen, dit vertellen de behandelaren. Ook ontvangen de jeugdigen en ouders een welkomstboekje waarin verwezen wordt naar een folder die uitleg geeft over klachten, de vertrouwenspersoon en cliëntenraad. Deze folder krijgt de jeugdige als zij bij Fier in behandeling komt. De ouder heeft veel informatie gehad bij de start van de behandeling. Hij vertelt dat hij zich nog wel iets kan herinneren over de klachtenregeling.

De pedagogisch begeleiders, teamleider en de kwaliteitsmedewerker geven aan dat eens in de twee weken een onafhankelijke vertrouwenspersoon van Zorgbelang langskomt. Jeugdigen kunnen hun onvrede bespreken met deze vertrouwenspersoon, maar zij kunnen dit ook (anoniem) aangeven op signaalkaarten die op de groep hangen.

De vertrouwenspersoon kan de jeugdigen bijstaan wanneer zij een klacht hebben over hun behandeling. De bestuurder geeft aan dat zij de afhandeling van klachten het liefste zo laag mogelijk insteken. Zo beschikt Fier over klachtenfunctionarissen die proberen te bemiddelen tussen klager en Fier.

De klachtenregeling die op de website van Fier staat onderschrijft de visie van de bestuurder. Hierin staan drie stappen beschreven. Eerst kun je in gesprek gaan met de begeleider of behandelaar van Fier. Vervolgens kun je in gesprek met de teamleider of manager van de afdeling. De klachtenfunctionaris kan hierin bemiddelen. Tenslotte kun je een klacht indienen bij de onafhankelijke klachtencommissie, door een klachtenformulier naar Fier te sturen. Dit formulier is op de website van Fier te vinden.

Aandachtspunt

Door stappen op te nemen in de klachtenregeling ontstaat het beeld dat eerst die stappen gevolgd moeten worden voordat een klacht bij de klachtencommissie kan worden ingediend. In de klachtenregeling staat niet expliciet dat jeugdigen zich ook rechtstreeks tot de klachtencommissie kunnen wenden.

De inspectie verwacht dat de toegang tot de onafhankelijke klachtencommissie laagdrempelig is. Jeugdigen en ouders mogen wanneer zij ontevreden zijn over de geboden hulp zich direct wenden tot de onafhankelijke klachtencommissie. Dit dient niet aan voorwaarden (stappen) te zijn verbonden en duidelijk vermeld in de regeling.

Bijlage: Verantwoording van het toezicht

De inspectie voerde het toezicht bij Fier, locatie Asja III uit op 26 maart 2024. Om tot een gefundeerd oordeel te komen, gebruikte de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Voor het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Een gesprek met drie jeugdigen.
- Een (telefonisch) gesprek met één ouder.
- Een gesprek met de bestuurder en twee gesprekken met de directrice residentiele voorzieningen van Fier.
- Een gesprek met de kwaliteitsmedewerker van Fier over het kwaliteitsmanagementsysteem.
- Gestructureerde interviews met:
 - Twee pedagogisch begeleiders
 - Eén psycholoog in opleiding tot GZ psycholoog en één regiebehandelaar
 - Eén gedragswetenschapper
 - De locatiemanager
- De check van vier dossiers op de aanwezigheid van de Verklaring Omtrent het Gedrag van medewerkers, waarbij de inspectie op basis van een aantal criteria zelf de dossiers heeft geselecteerd.
- De check van drie dossiers van jeugdigen, onder andere op de aanwezigheid van een plan en risico-inschattingen en -beoordelingen. Hierbij was een medewerker aanwezig. De inspecties hebben zelf de dossiers geselecteerd.
- Observaties van de leef- en verblijfruimten.
- Analyse van de volgende documenten:
 - D409 Handboek inwerkprogramma Fier
 - D409-3 Checklist inwerken groepsbehandelaren opvang jeugd
 - D291-2b Moduleoverzicht leergang HBO
 - Module Grensoverschrijdend gedrag (inwerkprogramma)
 - Module Professionaliteit en integriteit – opdracht tot inbouwen
 - Welkomstboekje 'wonen bij Fier'
 - Folder 'Jouw mening telt'

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl